

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KOZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adhatnak vissza.	Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejervár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 ft — kr. Félévre . . . 3 ft — kr. Negyedévre . . . 1 ft 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilttér soronként 50 kr. Többzori hirdetésnél engedmény
---	---	---	--	--

Harc az egész vonalon.

(2) A szombati nap fordulópontot jelent a szerencsétlen egyházpolitika történetében. A főrendiház konzervatív pártja a kormánynak pénteki 1 szavazattöbbségére szombaton 10 és 26 szavazattöbbséggel felelt, majd pedig az egész javaslat váratlanul elvetésekor 50—60 szavazatra rugó majoritással s ezzel újra kiűnt, hogy a mai viszonyok közt sem a radikális kormány, sem a neki vakon engedelmeskedő képviselőház nem képviselik a nemzet óriási többségének akaratát. Az egész javaslat megbuktatásánál számos kormánypárti főrend is segédkezett és sajnos, de kénytelenek vagyunk konstatálni, nem mindnyájan azért, mert a tizenkettedik órában felébredt bennük a lelkiismeret, a hazafiasság, hanem mert nekik a felekezetenélküliségtől megfosztott javaslat nem kell, míg ellenben a konzervatívok elvi meggyőződésből szavaztak harmadik olvasásban is a javaslat ellen.

A tény megvan, a vallás szabad gyakorlatáról szóló javaslat megbukott és ez a váratlan katasztrófa nagy zavarba ejtette a kormányt. Mi lesz most? Talán ismét válság, talán ismét az ntcának segítségül hívása, talán ismét a koronának belevonása a pártok harcába? Talán ismét „garanciák” követelése és — elejtése? Talán ismét a kormány valamelyik oszlopos tagjának elejtése? Bizonyos ez időszert csak az, hogy a kormány makacsul ragaszkodik a felekezetenélküliséghez és hogy a képviselőház a hozzá visszatérülő javaslatot eredeti szövegezésében, tehát a felekezetenélküliséggel együtt fogja visszaküldeni a főrendiháznak.

Hanem aztán mi lesz? Aztán fog csak kitörni az igazi harc, melyet Zichy Nándor gróf pénteki beszédében izent a kormánynak. De nem, ennek a harcnak már most kell kitörnie még pedig az egész vonalon, mert az a kormány, mely oly megátalkodott makacssággal utasítja vissza a főrendi ellenzéket, a mely oly

vakmerően lábbal tiporja a nemzet óriási többségének vallási meggyőződését, a mely az utca süpredékét hívja sorompóba a nemzet ellen, a mely haszontalan doktriner elvekkel akarja megmételyezni a nemzet életét, a helyett, hogy praktikus, józan politikát csinálna: az a kormány nem érdemi meg, hogy bármely intézkedése, bármely törvényjavaslat a törvényhozó testületek jóváhagyását nyerje, hogy megélje az ezredéves ünnepélyt. Ezt a kormányt meg kell buktatni s vele együtt ki kell irtani a liberális „kormányrendszert is, mely már annyi idő óta nyomorítja ezt az országot.

Ezen nehéz, de hazafias feladat előtt áll most a főrendiház konzervatív pártja. Az idő rövid és a hazák ezeréves alapját fenyegető veszély nagy. Tenni kell tehát gyorsan és energikusan. Itt az idő most vagy soha! A »Magyar Állam«-nak nincs igaza, midőn a pénteki szavazás alkalmából szemökre hányja vezéreinknek, hogy nincs meg köztük az egyetértés, hogy nem szervezték kellőleg a konzervatív tábornok. Ez az egyetértés meg van és ha a szervezésben mutatkoztak is itt-ott hiányok, ezek most, a szombati győzelem után el fognak tűnni. Egy világi főúr, Szápáry István csak a minap jelentette ki hallgatói zajos tetszése mellett, hogy egyházi és világi vezéreink között teljes a szolidaritás és hogy szilárdan elvannak tökéltre elszántan folytatni a küzdelmet. Zichy Nándor gróf meg a püspöki kar élénk helyeslése mellett kiméletlen harcot izent a kormánynak. Mik lesznek a csataterv részei? Nyíltan mondjuk ki és őszintén:

1. Harc a még hátralevő egyházpolitikai javaslatok ellen, a mennyiben ezek a katolicizmus és a nemzet érdekeit sértik.
2. Ezen javaslatok megszavazása esetében folytatása azon már megkezdett akciónak, mely szentesítésök megakadályozását célozza.
3. Folytatása a már országszerte

megkezdett pártszervezésnek a falvakban, városokban és megyékben.

4. Határozott ellenzése a közigazgatás államosításának.

5. Harc a kormány pénzügyi és gazdasági politikájá ellen.

6. A választási cenzus leszállításának törvénybe iktatása.

7. A nemzetiségi kérdésnek törvény és méltányosság útján való rendezése.

8. Harc minden, a 67-iki kiegyezés elleni törekvés ellen.

A főrendiházi ellenzék most már nem hátrálhat a megkezdett uton és nem dezuálhatja önmagát. Tekintsen ez az ellenzék a nemzetre, mely ő tőle várja szabadulását a liberalizmustól és tekintsen fölfelé, a hol a kormány már bizalmatlansággal találkozik. A főrendiházi ellenzéknek, ha komolyan veszi feladatát, ha győzni akar, folytatnia kell a harcot az egész vonalon. Itt az idő, most vagy soha!

Az a híres paritás.

A lipokrizis, a hazugság a közügyekre felette káros módon uralkodik a magyar politikai életben, a mióta Tisza Kálmán a liberális rendszert emelte uralomra az országban. Nyilvánul ez különösen a vallásfelekezetek közti paritás tekintetében, nyilvánul ez, hogy messze ne menjünk, Fejérmegye közigazgatási életében is. Az október 1-én tartott közgyűlésen egy a hucszó Sárközy Aurél alispán, mint a helyébe választott Huszár Ágoston keneteljes szavakkal hirdették, hogy ők közpályájukon nem kedveznek egy felekezetnek sem, csak is a méltányosság, az igazságosság szempontjából vezéreltetik magukat. Hogy mekkora ellentét uralkodik ezen szavak és a tények között, bizonyítják egy elkélő megyei bizottsági tagnak itt következő sorai, melyek élénk világlátást vetnek arra, hogy a d.-adonyi járásban miképpen követik a paritás szép elvét.

A szerkesztőségünkben intézett sorok így szólanak:

Mig a liberális lapok legtöbbje a fejérmegyei katolicusokat azon tény folytán hogy merészelték felállítani egy kath. vallásu jelöltet a megüresedett alispáni székbe, durva sértésekkel támadták meg, a megyei teremben okt. 1-én egybegyűlt bizottság előtt úgy a lelőpő, mint az újonnan választott református alispán urak édes szavakban oda nyilatkoztak, hogy hivatalos teendőikben minden felekezet-külömbőség nélkül egyformán szolgáltak és fognak szolgálni igazságot

a megyei közönségnek. Igen szép szavak voltak ezek és megnyugodhatnak ezeken a megyének minden vallású polgárai, ha az élet és a számok mást nem bizonyítanak.

Vegyük példálá az adonyi járást. Van Adonyban királyi járásbíró és főszolgabírói székhely, és ezek mindenképpen a fő személyzet egy-két alárendelt hivatalnokot kivéve, de még a szolgaszemélyzet is reformátusokkal, lutheránusokkal, sőt zsidóval van betöltve. Meghalt közelebb a kath. folyamlégyelő, és a miniszter ur 13 folyamodó közül a 12 kath. vallást mellőzve a csekély hivatalt is a 13-iknak, reformátusnak juttatta. Elmozdította a volt kath. vallású megyei utimestert és ennek utódjait szintén református vallású egyént nevezetett ki.

Ezen viszonyok között nem kell-e elszomorodni a kath. polgároknak, kik míg egyformán viselik az ország terheit más vallású polgárokkal, addig a nyilvános hivatalok betöltésénél országosra felülmúlókat? Nem azt kívánják a katolikusok, hogy a hazának más vallású polgárai a hivatalokból kizárassanak, hanem hogy aránylag őket is az állam a hivatalok jótéteményeiben részesítse. És miután a reformátusok az ország lakosságának csak harmad részét teszik, ne kívánják, hogy 75 százaléka a közhivataloknak a magyar hazában az ő felekezeteiből töltsökök be ezután is, a mint az jelenleg történik. Ez, azt hisszük nem méltánytalan óhajlás és kívánság.

Egy bizottsági tag.

Az egyházpolitikai helyzet.

A főrendiház szombati üléséről hozott távirati tudósításunkat még a következőkkel egészítjük ki:

Miron Román metropolita a vallás szabadságáról szóló javaslat 6. §-ánál indítványozta, hogy a vallásfelekezetek felsorolásánál a gör. keleti egyházak a protestánsok előtt említtessenek. Eötvös br. és Wekerle ezt mint stáliers módosítást nem ellenzték, mire a főrendiház az indítványt a protestáns Prónay Dezső br. tiltakozó felszólalása után elfogadta.

A törvényesen elismert vallásfelekezetekről szóló II. fejezetnél Zichy Nándor

gróf a fejezet kihagyását indítványozta, s helyébe egy új § felvételét kérte, mely az új vallási testületek alakulását a törvényhozás ügykörébe utalja. Vécsey József br. és Hornig Károly br. püspök pártolták az indítványt, míg Keglévich István gróf, Szilágyi Dezső és Wekerle Sándor ennek elejtését kérték. Utóbbi egyszersmind hangsúlyozta, hogy a II. fejezethez ragaszkodik, s ha a főrendek most elvetnék, másodsor is provokálni fogja a határozatot.

Az indítványt végre 111 szavazattal 107 ellenében elvetették, ellenben elfogadták Hornig püspöknek a címhez való módosítását, úgy, hogy a fejezet most, „a jövőben alakuló vallásfelekezetekről” szól.

A III. fejezetnél Zay Miklós pártolta ifj. Andrássy Aladár indítványát, mely ellen Vay Béla br., Gajzágó Salamon, Eötvös br. és Keglévich István gr. beszélték, utóbbi olyan hangon, hogy beszéde közben sürűn hallatszott az eláll!

Andrássy gr. indítványa mellett 112, ellene pedig 96 főrend szavazott s így a felekezetenküliség 26 szavazattöbbséggel megbukott.

Wekerle Sándor erre kijelentette, hogy a fejezet kihagyása ügyében a képviselőház-an fog nyilatkozni s hogy a kormány e tekintetben teljesen szolidáris a kulminisszterrel.

A IV. fejezetnél Rudnyánszky József br. és Schlauch bitoros pártoló, és Szilágyi Dezső és Wekerle Sándor ellenző felszólalásai után 101 szavazattal 91 ellenében elfogadtatták Zichy Nándor gróf azon indítványa, hogy a 26. §-nak annyit mondjon ki, hogy a gyermek vallásáról, illetőleg vallásos neveléséről külön törvény rendelkezék.

A 27. §-nál Zichy Nándor gr. elkésett azon indítványával, hogy a szakasz is kihagyassék.

Most következett a meglepetés. Szilágyi József elnök feltette a kérdést, vajjon a főrendiház a módosított javaslatot elfogadja-e. A szavazás nagy zavar közepette felállással történt s ekkor kitűnt, hogy a főrendiház a javaslatot harmadik olvasásban tulnyomó többséggel elvetette.

TÁRCA.

A balogokról.

— A „Ejermegyei Napló” eredeti tárcája. —

Az emberi tökéletességnek fűszekőze a kar és a kéz. A kinek egészséges testalkat mellett ép két karja van, arról azt mondjuk, hogy „a jég hátán is megél.” Nem kevésbé találó a „kezműves” kifejezés is, noha a szó igazi értelmében az író, a földművest, sőt a katonát is annak kellene neveznünk.

Minden rendes munkához mindkét kezére van az embernek szüksége, s ez magyarázza meg, mily szerencsétlen az olyan ember, a ki egyik vagy másik kezét nem használhatja. — Mégis vannak teendők, a melyeket vagy a dolog természeténél, vagy a melletők használt eszközeik tulajdonságánál fogva egy kézzel szoktak, sőt kell is végezni, s ilyenkor bizonyos konvencionális szokásoknak szoktunk hódolni. Ez év ezredes szokás pedig azt követeli, hogy az ép kezű ember az oly dolgoknál, a melyeknek elvégzése csupán egy kezét igényeli, jobb kezét használja e célra. E szokás oly régi, hogy eredetét kifürkészni teljes lehetetlen, sőt még azon feltételekre sincs támaszpontunk, hogy lett volna valaha is nép, a mely a mai szokástól eltérőleg balkezzel használta volna ily egyoldalú ténykedéshez, a mennyiben a keleti népek jobbról balra folyó írása épen nem bizonyít a mellett, mintha ez írást eredetileg balkezzel végezték volna. Ha tehát elfogadjuk tény gyanút azon véleményt, hogy e szokás egykor az emberiséggel, akkor a lélektanhoz kell fordulnunk a dolog magyarázatáért. S itt két okot találunk, a melyek

elfogadhatóknak látszanak. Az első az ellentét elmélete, a mely szerint az emberi test páros szervői közül az, a mely szívvel ellenkező irányban van, mindig jobban van kifejldve. Bizonyítékul elég a mindennapi tapasztalatot felhozni, a mely szerint a jobb fülül még az ép fülű ember is jobban hall, mint a ballal; ugy szintén jobban látunk a jobb szemmel, mint a sziv irányában fekvővel, sőt némelyeknél még nagyságra nézve is tökéletlenebb a bal szem, mint a másik; ugyancsak tapasztalás szerint a jobb lábunk tovább állunk el, mint a balon, stb. Ha most ezen tapasztalati szabályt átvisszük a kézre, könnyű azon következtetésre jutnunk, hogy ha a jobb kezét, mely már kezdetől fogva erősebb fejlődésnek indult, folytonos gyakorlás által ügyesítjük a bal kéz hovatovább majdnem teljesen fölöslegessé válik egyoldalú ténykedésünknek.

A másik lélektani ok azon tapasztalás alapján szik, hogy ha valaki hóval vagy homokkal fűdött síkon egyenes irányban halad, a hátrahagyott nyom gyöngye elhajlást mutat a bal felé; s akányményes ismételték meg e kísérletet, az eredmény ugyan az volt. Egyóbiránt a tapasztalásra én is jutottam, valahányszor zsinór nélkül tapostam ki az utat a veteményágyak közt. Ebből tehát kitöszik, hogy a test működése mindig a sziv felé gravitál. Ha pedig áll ez az egész testre nézve, akkor e nehézkedés az egyes testrészekről sem tagadható el, kivált a kezekről, mint a melyek a tengelytben legtöbb tökéletességet fejtenek ki. Ebből azután kimagyarázhatjuk azt is, miért végzi az ember általában nagyobb készséggel és könnyűséggel felorót igénylő

A javaslat bukásának a magyarázata a következő: Az első névszerinti szavazásnál (II. fejezet) a kormány mellett szavaztak: Szász Károly, Zichy Ferenc gróf, Andrássy Aladár gróf, Bánffy György gróf, Berchtold Arthur gróf, Id. Széchenyi Imre gróf, Zay Miklós gróf, Kun Géza gróf és Almásy Tasziló gróf. A másodsorzi szavazásnál (III. fejezet) a most felsoroltak már a kormány ellen szavaztak. Uj a z a v a z a t o k k é n t szerepelnek a főrendiházi ellenzék javára a második szavazásnál: Almásy Kálmán, Széchenyi Géza, Erdődy István, Pallavicini Ede, Ifj. Széchenyi Imre, Sztáray Nep. János. Elmaradtak a kormány szavazatai közül a második szavazásnál, kik pedig az első szavazásban résztvettek: Károlyi Tibor, Atzél Lajos, Karap Ferenc, Radó Kálmán, Bánffy József Jenő, Ludwig Gyula. Különbén az ellenzék részéről is mentek el a második szavazástól, köztük pl. Dulánszky pécsi püspök is.

A szabadelvű pártra felette lehangoló hatással volt a szombati szavazás. Tartanak egyfelől attól, hogy a többi egyházpolitikai javaslatok sorsára is kedvezőtlen hatással lesz a szavazás eredménye. Másfelől előre látják, hogy a képviselőházban újra nagyobb vitát fognak provokálni az egyházpolitikai reformok ellenségei. Az általános hangulat a szabadelvű pártban arra enged következtetést, hogy a képviselőház minden lényeges változtatás nélkül fogja a törvényjavaslatot visszaküldeni a főrendekhez. Hallani lehet oly megjegyzéseket, hogy a kormány nem csekély politikai hibát követett el, midőn beleegyezett abba, hogy a polgári házasság kérdésében kivitt győzelme után elhalasztassék a többi egyházpolitikai javaslat tárgyalása az őszre, s hozzá még éppen a löversenyek időszakára, a midőn a székesfővárostól távol élő főrendiházi tagok is össze szoktak gyülekezni Budapesten.

A félhivatalos *Bud. Tud.* azt írja, hogy a szavazásnak nem lesz semmiféle döntő befolyása az egyházpolitikai javaslatok sorsára és nincs semmi kétség, hogy a javaslat a képviselőház által változatlanul vissza fog küldetni a főrendiházhoz.

dolgát jobb kezével, és csak kivételesen a ballal? Ugyanis a kéz alkotánál, de az egyensúly törvényeinél fogva is az ember félkezbéli teendőjét nemcsak mellső fogással, de ugyanily irányban is kénytelen rendszeren végezni. Mivel pedig működés közben a sziv vonzó-erejének is kénytelen engedni, azt már fekvésénél fogva is könnyebben teheti a jobbkezzel, mint a ballal. — Ez a tudomány mai álláspontja, a mivel ez általában bevett szokást magyarázni képes.

Azonban mint mindenütt, ugy itt is vannak egyes kivételek, s épen nem tartozik a ritkaságok közé, hogy akadnak emberek, a kik egykoru teendőiket nem a jobb, hanem a balkezzel végzik, s ez által ellentétbe helyezik magukat a társadalom bevett szokásaival, a kiknek ez ellenzékeskedését a társadalom a gúnyos szánakozáson kívül azzal fizeti meg, hogy b a l o g - g a k - n a k, (balogstű, suta, setyo) nevezi el őket.

Habár — nevelői szempontból tekintve — a kizárólagos jobbkezeség nincs hasznára sem az emberiségnek, sem az egyéneknek különösen, mivel egyoldalúságra vezet, — mindazáltal a makacs balogok igazán sajnálatra méltó kinövésai a társadalomnak, mert nem tudván beilleszkedni a hagyományos szokások keretébe, minduntalan nevetségessé válnak.

Nem kell azonban gondolni, hogy a balogosság a gyógyíthatatlan körtünetek közé tartozik. Erős akarat és gyakorlás mellett a jobb kéz ügyessége — dacára elmaradottságának — a lehető legnagyobb tökéletességig fejleszthető. Így ismerék egy embert, a ki, dacára annak, hogy egész

s nem sokára jéggel vegyessen erős zápor est kezdett esni, mely eltartott félórát. Ekkor kissé szűnt az eső, de ismét rá kezdett esni, s egész este éjjel esett. A falubelieknek fogalmuk sem volt arról, hogy az öreg szőlőknél mily nagy vészedelem van. A kiknek még szőlőjük van, szüretelével voltak az nap elfoglalva s az új hegyről vitték át a szőlőt az öreg hegyre el-munkálás végett. Sokan azonban már nem mehettek át, mivel a nagy jégesés és felhőszakadás utjakat állta. Oly gyorsan és oly nagy mennyiségben esett a jég és eső, hogy alig maradt présház és pince előntetlenül, dacára annak, hogy meglehetősen magas hegyen fekszik az a hely. Volt olyan ember már több, ki a szüretet elvégerve s 45 akó — 10, 12 stb akó bora illetve mustja volt pincéjében. Az teljesen tönkre ment. Egy embernek 10 akós kádja áll a présház előtt tele szőlővel, a vizár azt olragadva elvitte 2—3 ezer lépésnyire, vagy még tovább, persze megsemmisítvén a tartalmát. Másnap a földek tele voltak szapulókkal, fertályokkal, sajtárokkal és apróbb szerekkel. Az árvíz ökröket ragadt el, szekereket szét törtélt. Elvitt egész vetéseket földestül, magostul. A kint levő kukoricákat pedig úgy kell majd az iszap alól kihuzkodniok. Igen sokan vannak a károsultak, sőt mondhatni alig van, kinek ne tett volna az ár kárt. Eső után a szőlők közt a jég 2 láb magasságnyi volt s így azok, kik nem szüreteltek eddig, igen nagy kárt szenvedtek, mert szüretjüket a jég majdnem teljesen megsemmisítte. Másnap a tüzelői hidrofór egész nap működött a víz kiszivattyuzásával. Az utak tönkre vannak téve, és van olyan, melyet meg sem lehet csinálni. Van ut melyen 3—4 öles kántak képződtek a vizesestől.

* Egy negyedik polgári osztályt végző kisasszony, ki a **német nyelv és társalgásból** is **óránkat adhat**, elemi vagy polgári iskolát végző lányok instrukciójára ajánlkozik. Felvilágosítást lapunk kiadóhivatala ad.

Irodalom és Művészet.

— **A kármelhegyi Boldogasszony képes naptára** a napokban jelent meg a győri karmeliták kiadásában. A csinosan kiállított naptár mintegy 100 oldalra terjed és szép elbeszéléseket, és verseket, valamint számos jóízű adomát tartalmaz. A naptári rész mellett a virágos kert ápolásáról szóló közlemények bírnak gyakorlati értékkel. A csinos képekkel illusztrált naptár, mely német nyelven is megjelent, 30 krbakerül és a győri karmelitáknál kapható.

— **Megjelentek a „Szűz Mária Virágos Kertje” és „Jézus Szentszges Szívének”** c. folyóiratok f. évi októberi füzetei hasznos hitbuzgalmi tartalommal. Mindkét folyóiratot Tóth Mike jézustársasági atya szerkeszti Kalocsán.

— **Rendőri Lapok.** Az e cím alatt Csepreghy Lajos által szerkesztett rendőri szaklap első száma tegnap jelent meg érdekes és szakszerű tartalommal. A lap hozza S ö l l e y budapesti főkapitány sikerült arcképét ésigen érdekes közleményeket tartalmaz, amiért is az érdeklődőknek melegen ajánljuk. Előfizetési ára egy évre hatóságoknak 7, magánosoknak 10 ft. A szerkesztőség Budapest, Csengery-utca 57. sz. a. van.

Felhívás előfizetésre.

A „Fejérmegyei Napló” szerényen, minden nagyobb reklám nélkül kezdte meg pályafutását s ennek dacára rövid félév alatt nemcsak megye, hanem *a mi vidéki lapnál Magyarországon eddig még nem fordult elő*, országosra is keresett lappá lett.

A „Fejérmegyei Napló” *programja az ezeréves keresztény Magyarország politikai és társadalmi regenerálása, megszilárdítása és a Fejérmegyében*

is meghonosodott korrump liberális rendszer kiküszöbölése; fegyvere a tisztesség, a jog és igazság ügy a társadalmi, mint a politikai téren, célja a közvélemény tisztességes informálása.

A „Fejérmegyei Napló” körül a politikai élet oly kitűnő publicistái és szereplői egyénei sorakoznak, a minőre a magyar vidéki hírlapirodalomban eddig példa elő nem fordult és épen ezért *közleményei a politikai élet iránnyadó forrásaiként tekintetnek.*

A „Fejérmegyei Napló” teljesen kiküszöbölte hasábjairól a vidékies hangot, a szenzáció-hajhászatot és elszántan küzd azon neveletlen hang, s azon, u. n. „revolverezés” ellen, melyet a liberális sajtó a legutóbbi időben a hírlapirodalomban meghonosított. Szerkesztése oly élénk és tartalma oly sokoldalú és változatos, hogy mindenütt osztatlan tetszésre talált. Politikai és közgazdasági cikkei, hírvoratai és tárcarovata mind azt felölelik, a mit a közönségnek tudni szükséges, hasznos és élvezetes. Távirataiban és legújabb tudósításaiban annyira tart lépést a napi sajtó értesüléseivel, hogy a napilapok olvasását közönségünkre nézve fölsőlegessé teszi.

A „Fejérmegyei Napló” *egyszerűsített a legolcsóbb vidéki lap, annyira, hogy még a szűkebb sorsuaknak is lehetővé teszi az előfizetést. Előfizetési ár: Egész évre csak 6 frt, félévre csak 3 frt, negyedévre csak 1 frt 50 kr. és havonként csak 50 kr.*

Midőn tehát az október 1-én, illetőleg október 16-án kezdődő új negyed közeledtével elvbarátainktól *az előfizetések megújítását és lapunknak mennél szélesebb körben való terjesztését kérjük*, ezzel csak azon olvnek teszünk szolgálatot, melynek zászlaja alatt függetlenül és bátran, önzetlenül és kitartóan harcolunk!

A „FEJÉRMEGYEI NAPLO”

szoroskötésű és kiadóhivatala.

Közgazdaság.

Vázlatok a mezőgazdaságról teréről.

Közlő: Krizsány János.

(Vége.)

Hogy a földmiveléssel kapcsolatos mesterségek a zsidóknál már a vizözön előtt is szép tökélyben állottak, bizonyítja Noe bárkájának építése. De hogy mégis a babilonai fogság után lett az ipar náluk csak tőkép virágzóvá, a szentírás és a talmud több helyen igazolja; s bár a mesterségek üzésére nézve Mózes tizedes törvényt nem hozott, de azok felkarolására mégis különféle módon ösztönözte őket.

Az írás mestersége is sokkal Mózes ideje előtt már ismeretes volt előtők. pl. iante falevelekre, fakéregre és állatbőrre írtak, később ólomra, ércre és kőtáblára, közönségesen pedig homokba.

A röviden felsoroltak most már könnyen érthetővé teszik, hogy jóllehet évszázadokon keresztül élt a zsidóság a többi népfajok között s mégis, valamint ma, egy hajdanta is jórésben izoláltan áll a világtársadalom más népeivel szemben. De mégem lehet tagadni, hogy az akkori visszás gazdasági állapotok közepett is gazdasági gondolkodás tekintetéből határozott fölnyílnyel birt már egyéb népfajok fölött. Valamint jelenben is Európa csaknem minden országában gazdasági téren egyaránt bámulatos előnyöket tud kivívni magának, a világ pénzpiacán pedig rohamos hódításokat tesz, mely je-

lenség Magyarországon sokkal nagyobb jelentőségű, mint egyéb államokban, mivel itt a zsidóság roppant számánál fogva aránytalanul nagy vagyoni s közéleti előnyöket ragadván magához, nemzeti, állami, gazdasági, pénzügyi s társadalom-politikai szempontból egyformán nem kicsinyelhető szerepet játszik.

Fentebbieket a földmivelés gyermekkorának rövid vázolásaképp bemutatni már az okból sem tartám fölsőlegesnek, minthogy az egiptomiakon kívül a többi ősidei népek (arabok, feníciaiak, szírok, médok és görögök) történetét mellőzve a zsidók mezőgazdasági életére nézve a szentírás legbiztosabb kuforrásul szolgálván, annak általam felhasznált adatai nemcsak korszakot alkotó jelentőséggel bírnak, hanem még egyrészt a zsidónép Istentől rendelt kimagasló lángeszű vezér-és államférfiának, Mózesnek teteremtő, alkotó geniuszát viselik homlokukon másrészt napnál fényesebben bizonyítják azon igazságot, hogy az isteni hatalom az emberies törekvések közepette soha tul nem szárnyalható.

De minthogy bennünket az ősidők mezőgazdasági eseményeinél mégis sokkal inkább érdekel a jelen; s mivel mi azok után folytatásaképp közbeszélünk, ugyis ismeretes, és itt segítségünkre jön a történelem: foglalkozzunk tehát közgazdasági ügyeink legközelebbi érdekeivel, de erről majd jövőre egy új közleményben.

— **A szüret Moórrott.** Moórrol jelentik: Általános megelegedés honról most bortermeleknél. Többet szüretelnek, mint a mennyire számítottak. Még a mult hetén, szerdán kezdtek meg a szüretet és most javában foly a munka. Mint beszélők, a szüret az idén két hétig fog tartani. Mennyiségre nézve az idei termést 15—18000 hektoliterre becsülik. A must 10—14 foku cukortartalommal bír, ára 22 és 26 frt közt váltakozik, azonban úgy látszik, hogy egy a vevők, valamint az eladók tartózkodó álláspontot foglalnak el, mivel sem a kereslet, sem a kínálat nem nagy.

— **A fejérmegyei buza a b-pesti gabonapiácson.** A b-pesti gabonapiácson eladott október 6-án 200 mm. 81 k. 6-50 frt, 700 mm. 79 k. 6-40 frt, 1500 mm. 79 k. 6-45 frt, 700 mm. 79-5 k. 6-37½ frt, 350 mm. 79-8 k. 6-40 frt. 300 mm. 78-8 k. 6-40 frt.

Pályázat.

Fejérmegyében, **Előszállás** plebániájában egy ambuláns tanítói állomás megüresedett, melyre **f. hó 20-ig** róm. katolikus, magyar ajku, nős vagy nőtelen, oklevés tanítók pályázhatnak. Kántori teendőiben jártasak, előnynyel bírnak. Az állomás **f. évi november 3-ikára** elfoglalandó.

Jövődolme: 200 frt készpénz negyedévi részletekben, utólagosan fizetve; természetiekben 265 frt. 41 kr. érték. Szabadlakás melléképülettel és kerttel. Két iskola ellátása céljából egy ló s kocsinak használati joga. A kérvények a szükséges okiratokkal együtt ft. Kéry Vidor előszállási jóságkormányzó urhoz küldendők.

Posta: **Dunaföldvár.**

Hirdetmény.

A székesfejérvári József főherceg-lovasági laktanyában levő lovak trágyája pályázat útján **egy évre vagy hosszabb időre is** eladatik.

A pályázók felkérhetnek, hogy ajánlatokat **1894. november hó 1-ig** a lovasági laktanya parancsnokságánál vagy írásbelileg vagy szóbelileg adják be. — A szóbeli ajánlatok naponként 10 órától 12 óráig történhetnek.

egy másik ezred vonult be, a mely ezredben a trachomabetegek járványszerűleg lépett föl. Körte az albizottságnak a hadügyminiszter óccellenciáját, hogy szükséges intézkedéseket e részben megtegye, mire a miniszter szives volt kellő megnyugtató válasz is adni. De most egyuttal kérnie kell a hadügyminisztert, hogy messzemenő intézkedéseket lenne szives tenni, a mennyiben most tudomása szerint az ujoneok éppen Eszék vidékéről vonatnak be, a mely vidéken ezen betegség éppen járványszerűleg fellépett és uralkodik. Zsoldos Ferenc tábornok, a közös hadügyminiszter nevében azonnal választott Cziráky gróf kérdésre, kijelentve, hogy a miniszter az intézkedést erre nézve a gróf kívánsága szerint már megtette. A delegáció helyesléssel fogadta Zsoldos kijelentéseit és mimost kívánésiak vagyunk, vajjon ezen intézkedések alkalmasaknak bizonyultak-e arra, hogy az Eszéki ujoneok ne hurcolják be Székesfejérvárra a trachomát?

Vesztett eb. Tordas községben nagy ijedséget keltett a kutyában egy vestett eb. Galter Frigyes uradalmi kasznár vadászobó ugyanezen vestettébe esett és megharapta egy leánynak, Sztóhlik Lidiának jobb kezét. A veszedelemes állapot nyomában agyonlőtték, a megharapott leányt pedig gyógykezelés céljából a budapesti Högyes-intézetbe szállították. A vestett eb Sztóhlik Lidián kívül még két kutyát is megmárt. Ezeket a hatóság azonnal kiirtatta, a többi kutyáknak pedig 50 napig való megkötését rendelte el.

Tüz. Rác-Keresztúrról írják nekünk, hogy ott a napokban Hádor István karára legett egy 40 firtot órá szalmakazal. A tüzet valószínűleg gyújtogatás okozta.

* Egy negyedik polgári osztályt végző kisasszony, ki a német nyelv és társalgásból is órákat adhat, elemi vagy polgári iskolát végző lányok instrukciójára ajánlkozik. Felvilágosítást lapunk kiadóhivatatala ad.

Különlétek.

Személyi hírek. A király ma délután a delegáció tagjai számára a budavárpalotában udvari ebédet adott. — Jenő főhercegnek installációja a német lovagrend nagymesterévé nov. 9-én lesz. — A német császári család a telet Abazsiában fogja tölteni. — Margherita olasz királyné megbetegedett. — A cári család tegnappelőtt Malhába érkezett. — Hohenlohe bitoros Romában súlyos betegen fekszik.

Királyi kihallgatás. A jövő héten két kihallgatást is ad a király Budapesten. Az egyik audiencia hétfőn, október 8-án, a másik csütörtökön, október 11-én lesz. Előjegyzéseket a kabinetiroda fogad el, a budavárpalotában.

A Szt-Margit-sziget megvétele. A budapest-ferencvárosi bizottsági tagok a napokban tartott értekezleten a Szt-Margit-szigetnek a főváros általi megvétele mellett nyilatkoztak. Márkus alpolgármester a tanács részéről nyert megbízatás alapján meghívta József főherceg főudvarmesterét, hogy lépjen vele közvetlen érintkezésbe a sziget eladása, illetve az erre vonatkozó adatok megállapítása iránt.

A mohácsi interviu. Lapunk legutóbbi számában hirt adtunk arról a beszélgetésről, a mely Windischgrätz Ernő herceg és Bruck Mór mohácsi fakeskedő között lefolyt. Erre vonatkozólag Windischgrätz herceg a N. Fr. Pr.-hez a következő levelet intézte:

A N. Fr. Pr. szerkesztőségének. Bécs.

A N. Fr. Pr. e hó 2-án megjelent lapjában egy beszélgetést olvasok, mely állítólag közöttem és egy mohácsi fakeskedő közt folyt volna le. Erre vonatkozólag kérem, sziveskedjenek a következő helyreigazítást közölni: Igaz, hogy a mohácsi hajón teljesen ártatlan beszélgetésem volt egy fakeskedővel, de a legnagyobb része azoknak, a melyeket szájjamba ad,

-- a mi azok előtt, a kik engem ismernek, természetesen fog látszani — teljesen helytelen, Windischgrätz Ernő herceg.

Dunántúli hírek. Hosszúhotonyben (Baranyam.) ismeretlen tetesok megölték a 75 éves Tomác Józsefnőt s elrabolták 2-3000 frtnyi készpénzét. — Keszthelyről Kiss Béla gimnázista nyomtalanul eltűnt. — Sopronban nagymórtékben elharapódzott a kanyarjárvány. — A tolnamegyei Csikó határában hétfőn egy óráig tartó sűrű jégeső hullott. — Kőszegen új serfűző részvénytársaság alakult.

Apró hírek. A budai Mátyás-templom tornyának keresztgombját csütörtökön tűzték fel. — Kossuth fia néhány hét múlva Magyarországra jönnek. — A cár halála híret kolportálták tegnap a bécsi és budapesti tőzsdéken.

* **Egyházi szerek, műhímzések,** templomi és egyesületi zászlok, miseruhák keresztúti- és oltárképek, csillárok, fehérneműk, kegytárgyak képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szücs és Társa, a főbíró-érsek és Magyarország hercegprimásának udvari szállítót. Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca. Árjegyzékeiket kívánatra bérmentve küldik.

Irodalom és Művészet.

A „Herko Páter“ kath. élelapp folyó évi 40. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikerült képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelappot olvasóink figyelmébe. A „Herko Páter“ előfizetési ára egy évre 4, félévre 2 frt. Szerkesztője Markos Gyula, a Kath. Ortúzek ismeretes költője, kinek címőre az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, zsidóutca 7.)

Bugaci nóták, a Pósa-halom emlékére. Szövegét írta Pósa Lajos, zenéjét szerző Lánya Géza, kiadta Sehunda V. József es. és kir. udvari hangszergyáros és zeneműkereskedő Budapesten. Melegen ajánljuk a két dallamas, magyaros zamatu nótát („Noheztol a pusztabiró...“ és „Elvesszot a hóka esikóm...“) a zene- és önkdedvelők figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

H. L. Szatmár. Kérünk bősébe egy példányt, mert ab inavis nem ajánlhatunk semmit. Ezuttal meg megatták. — V. L. Nagyvárad. Köszöjünk, de antiszemita-misr, nem adjuk megunkat. — Bicske. Gyorsaság nélkül nincs értelme a tudósításnak.

Közgazdaság.

A déli vasút. Hohenlohe Egon herceg, a déli vasutársaság elnöke tegnap hosszasan értekezett Wurmband gróf osztár-kereskedelemtügyi miniszterrel a déli vasut tervezett államosítása tárgyában. A déli vasut igazgatótanácsa a jövő hét elején gyűlést tart, melyen a küldötteket fogják megválasztani, akik a kormányval felveendő tárgyalásokon a vasutársaságot képviselni fogják. A tárgyalások aligha kezdődnek meg a jövő hét vége előtt.

A magyar dunagőzhajózás ügyében Bécsben megindított tárgyalásokat okt. 19-án Budapesten folytatni fogják.

Magyar molnárak kongresszusa lesz holnap és holnapután Budapesten az országos gazdasági egyesület nagytermében.

Az új mezőrendőri törvény, mint értesülünk, október 15-én lép életbe.

A fejérmegyei buza a b. pesti gabonapiaccon. A b. pesti gabonapiaccon eladott okt. 3-án 2100 mm. 79⁷/₈ k. 6-40 frt, 2140 mm. 79⁵/₈ k. 7-37¹/₂ frt.

Székesfejérvári piaci árak
1894. október 6-án.
Gabona: buza 5-90—5-90; rozs 4-60, 4-70; árpa 5-90—6-10; zab 5-40—5-60; kukorica 5-90—6-00; esővös kukorica 2-60—2-80 frt; bab 8-90—9-00 frt métermázsánként.
Hízott sertés: könnyű 28—30; nehéz 31—32 kr. kigr. eleven súly szerint.
Borju: könnyű 92—82; nehéz 32—86 kr. krig. eleven súly szerint.

Pályázat.

Fejérmegyében, **Előszállás** plebániájában egy ambuláns tanítói állomás megüresedett, melyre **f. hó 20-ig** róm. katolikus, magyar ajku, nős vagy nőtelen, oklevés tanítók pályázhatnak. Kántori teendőiben jártasak, előnyvel bírnak. Az állomás **f. évi november 3-ikára** elfoglalandó.

Jüvődolme: 200 frt készpénz negyedévi részletekben, utólagosan fizetve; természetekben 265 frt. 41 kr. értök. Szabadlakás melléköpülettel és kerttel. Köt iskola ellátása céljából egy ló s kocsinak használati joga.

A kérvények a szükséges okiratokkal együtt ft. Kóry Vidor előszállási jószágkormányzó urhoz küldendők.

Posta: **Dunaföldvár.**

Hirdetmény.

A székesfejérvári József főherceg-lovasági laktanyában levő lovak trágyája pályázat útján **egy évre vagy hosszabb időre is** eladatik.

A pályázók felkérötnek, hogy ajánlataikat **1894. november hó 1-ig** a lovasági laktanya parancsnokságánál vagy írásbélileg vagy szóbelileg adják be. — A szóbeli ajánlatok naponként 10 órától 12 óráig történhetnek.

A legjobb s leghíresebb gyártmányu

Schramm Kristóf-féle

padlózat-fénymáz

legkitünőbb s legtartósabb mázoló szer puha padló számára.

VIASZK KENŐCS

legjobb és leg-egyszerűbb beeresztő szer kemény padló számára.

ECSETEK,

olaj és por festék-neműek, mázok s olajok a legjobb minőségben s legjutányosabb árban.

Mindenkor kapható:

Ifj. Tögl Gyula

fűszer, anyag- és festék-kereskedőnél Sz.-Fehérvárott (városháztér.)

— Árjegyzék s minta kívánatra küldetik. —

Ugyanott egy jó hából való fin tanulól azonnal felvétetik.

Coax (Pirszen)

I-ső rendű minőségben kapható métermázsánként

1 frt 80 krért

Bernstein és Kaldor cég

tüzifa-, kőszén- és pirszen-raktárában

a vasuti indóház mellett.

Kivánatra a szállítás egyformán töltve — zsákokban is eszközölhetők.

Megrendelések elfogadtnak az irodában *palotai ut* 74. sz. Telephon
51. szám. Weisz Géza ur tüzletében városház-tér, Günsberg Krisztina
k. a. dohánytőzsdéjében Kossuth-utca.

A nagyérdemű

HÖLGYKÖZÖNSÉG figyelmébe.

Van szerencsém dúsan felszerelt
raktáromat virág, koszorúk és egyéb
szobadíszítésekhez szükséges különféle
szintű

VIRÁGLEVELEKET

és

SELYEMPAPIROKAT

ajánlani.

Számos pártfogást kérve

kiváló tisztelettel,

KAUFMANN. F.

papirkereskedő

Kossuth-utca 5. szám.

TUDÓSÍTÁS!

A

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA

SZÉKESFEJÉRVÁR

SZENT-ISTVÁN-TÉR I-SŐ SZÁM,

A FŐTEMPLOM MELLETT.

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készítettnek.

HEKSCHER JÓZSEF bankár és váltóiroda tulajdonoshoz Hamburgban.

Főnyeremény
osztalg
500,000 márká.

Szerencse
hirdetmény

A nyereményekért
kezeséget
váltati az állam

Meghívó ama **NYERÉS-ESÉLYEINEK (Chance-ök)**
részvételre, melyet a HAMBURG állam által
biztosított nagy

PÉNZ-LOTTO

nyílt és a molyon

10 millió és 868-900 márkát öveketlen nyerni kell.

Ezen előnyös PÉNZ-LOTTO nyereményei lévon (törvessze-
rilyeg csak 110,000 sorjegy, a következők):

A legnagyobb nyeremény osztalg 500,000 márká.

Pármin 300,000 márkán	40 nyeremény á 5000 márká
1 nyeremény á 200,000 márká	106 nyeremény á 8000 márká
1 nyeremény á 100,000 márká	206 nyeremény á 3000 márká
2 nyeremény á 75,000 márká	752 nyeremény á 1000 márká
1 nyeremény á 70,000 márká	1220 nyeremény á 400 márká
1 nyeremény á 65,000 márká	30 nyeremény á 800 márká
1 nyeremény á 60,000 márká	180 nyer. á 200, 150 márká
1 nyeremény á 55,000 márká	9894 nyer. á 184, 100, 98 márká
2 nyeremény á 50,000 márká	6846 nyer. á 68, 42, 20 márká
1 nyeremény á 40,000 márká	
8 nyeremény á 20,000 márká	
21 nyeremény á 10,000 márká	

Egészbe 55,400 nyeremény
néhány hónap leteleo alatt 7-szeri felosztás mellett
biztosan történik.

Az 1-ső oszt. főnyeremény 50,000 márká, a 2-ik
oszt. 55,000 márká, a 3-ik oszt. 60,000 márká, a 4-ik
oszt. 65,000 márká, a 5-ik oszt. 70,000 márká, a 6-ik
oszt. 75,000 márká, a 7-ik oszt. 200,000 márká és a
300,000 márkás melléknyereményyel, osztalg 500,000
márkára emelkedhetik

Az 1-ső hivatalosan megállapított sorshuzásért

egy egész eredeti sorjegy csak 3,50 kr.

egy fél eredeti sorjegy csak 1,75 kr.

egy negyed eredeti sorjegy csak 90 kr.

A megjelölt sorhuzás után a résztvevők mindenképpen minden felosztásnál
azonnal megkapja a hivatalos huzalí listajelzomót.

Az állam kisorsolást alkottott sorsolási tervezet, mely a
betétekről és a nyeremények elosztásáról a 7-ik osztályban
felvilágosítást nyújt, **Kivételre ingyen kildöm meg
és pedig előre.**

A nyeremények kifizetése és szátkiltése az érde-
keltek részére közvetlen általam eszközölhetik pontosan
és a leghatékonyabb titoktartás mellett.

Legrendeléseket postaküldeményrel vagy levél útján kérem.
Kiszárván a huzások ideje, a megrendelésekkel
azonnal bizalomteljesen forduljunk, legkésőbb

1894. október 31-ig

TUDÓSÍTÁS!

A

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA

SZÉKESFEJÉRVÁR

SZENT-ISTVÁN-TÉR 1-SÓ SZÁM.

A FŐTEMPLOM MELLETT.

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készítettnek.